

Aki a tévé képernyőjén vagy a Nehéz nap éjszakája című filmen látta korunk leghíresebb beat-gyerekeit, aligha gondolná, hogy reggel és este, reggelizés és zenéléshez viselt kabátjuk — itt Szegeden készült. Igen, a beatlesek magyaros szabású szörmekabátjait szegedi ügykező lányok és jószemű szabászok munkálkodása nyomán került a szigetországba, Rongó-ék kifejezett kérésére.

Kérdezzük az igazgatót, igaz-e a rövid történet?

Igaz — válaszolja és derűsen mosolyog hozzá.

Utolsó igazítás az új bundán. Utárány: Kanada.

VILÁGHÍRŰ MESTERSÉG

A Pannónia szegedi gyáregysége persze nem véletlenül jutott az emlegetett gitárosok eszébe. Régi szállítója vagyunk az angol Hirschler cégnek, s neki köszönhető, hogy Angliában nagyon népszerűek lettek irhabundáink, persze ennek nem kevésbé oka az sem, hogy az angol televízió — a BBC — sportriportere ösztöli tavaszgi minden futball- és rögbimeccs előtt a Szegeden gyártott irhabundában jelenik meg a kamerák előtt. A Hirschler cég jó fogása, hogy a kabát hajtókáján ott olvasható a márkajelzés... Természetesen nemcsak Angliába, hanem szinte a világ minden tájára szállítunk, az NSZK-ba, Ausztriába, az USA-ba, Kanadába, s még Japánba is. Most például — mondja Riegel Viktor igazgató — ha lemegyünk a műhelybe, megláthatjuk, milyen irhabundákban megy majd kirándulni jövőre a londoni, frankfurti, stockholmi divathölgy...

A Pannónia: márká

Há valaki nem találta volna ki, ide írjuk: a beszélgetés színhelye a Pannónia Szörmekészítő és Szörmekonfekció Vállalat Szegedi Gyáregysége, egy világhírű mesterség otthona. A régi épületben minden talpalatnyi helyet kihasználva állnak az iparban ismert legkorszerűbb tűzőgépek, s más eszközök. Az üzem 1949. december 5-én alakult, s akkor tízen dolgoztak a kis műhelyben. Mivel a szakma kisipari jellegű, akkoriban szinte nem is volt egyetlen gép, amely segítette volna az emberek munkáját. Az Atilla utcai volt Pátria cipőgyár elhanyagolt, elavult berendezéseit korszerűsíteni kellett ahhoz, hogy egyáltalán feldolgozhassák a drága panofix és írha alapanyagokat. Az üzem átvételére az első esztendő megpróbáltatásait. 22 év alatt szinte töretlenül fejlődött. 1963. áprilisa fontos dátum az életében. Egyesült a Pannónia Szörmeképzőgyárral s így sikerült a legkedvezőbb termékek készítésére állni, biztosítani a jó anyagellátást. Az oly döntő export ettől a dátumtól emelkedik: az egyesüléskor 5 százalék volt, ma termelésének csaknem 40 százalékát exportálja a Pannónia szegedi gyára. S ami szintén fontos: az elmúlt két évtized alatt a szó legszorosabb értelmében márká lett a Pannónia, a szegedi szücsök, szabászok, szortírozók és tűzőnők jóvoltából.

Jó körülmények, jó kereset

Ahogy a feltételek javultak, úgy változott kedvező irányban a Pannóniához hú munkások életszínvonal, jó-

vedelme. Csak néhány példát erre. A fő szakmákban így alakul a kereset:

szücsök: 2500—2800
szabók: 2400—2600
szortírozók: 2500—2800

Természetesen, a kereseteket, illetve a fizetéseket kiégyezítheti a prémium, a nyereségrészesedés. Nagyon kevés olyan szegedi gyár van, ahol a fokozottabb követelmények mellett 1969-ben oly szép nyereséget osztottak volna, mint a Pannóniában. Mert 1969-ben a dolgozók átlagosan 30, 1970-ben 28, 1971-ben ugyancsak 28 napi keresetüknek megfelelő összeget vehettek át részesedés címén.

A törzsgárda még ennél is többet. Igyekeztünk a legmesszebbmenőkig megbecsülni azokat a munkásokat, kik kitarítottak jobban-rosszban a gyár mellett. Bevezettük a rendszeres hűségszalékot. Aki ötéves munkaviszonyban áll, az negyedik évenként rendszeresen 150, aki tízéves, rendszeresen 300, aki tizenöt éves 450, s aki húsz éves múlta tekint vissza az üzemünkben, 600 forintot kap a fizetésen felül. Csak megemlítem, hogy a húsz éve itt dolgozó törzsgárda tagjaink tavaly majd 6 ezer forintot kaptak a nyereségosztáskor.

Eppen az üzem gazdasági eredményeinek nyomán a részesedésen kívül még természetbeni juttatást is adnak a dolgozóknak. Ennek értéke 500 forint, s minden gazdasági év elején megkapják a jogosultak. A vállalat természetesen munkaruhát — védőruhát — védőöltőt szolgáltat, akik ebben a juttatásban részesülhetnek.

Ha végigjárjuk a gyárat, bizony sok helyen találunk még hűvösebb helyiségeket, az igazán rangos termékekhez, munkához képest elmaradt körülményeket. A vállalat ezen is változtat.

Beruházás = fejlődés

A gyáregység igazgatója nagy szabású rekonstrukciós tervről ad számot. Ennek célja: tovább korszerűsíteni a műhelyeket és a szociális berendezéseket. A terveknek megfelelően a régi, elavult szentüzelés helyett gázfűtésre állnak át. Új kazánokat állítanak szolgálatba. Átalakítják az irodákat is, az olajfűtés helyett itt is tiszta, higiénikus fűtőberendezést szerelnek fel. Modern orvosi rendelőt képeznek ki, ahol a dolgozók szinte egészségügyi intézeti körülményeket találhatnak majd.

Ennél is fontosabb a termelő berendezések korszerűsítése. Mivel a szakmában rendkívül fontos a megfelelő színvonal, világszínvonalon álló világítóberendezésekkel, halogén lámpákkal szerelik fel a szortírozó helyiséget. Csupán jellemzésül

említhető meg, hogy egyetlen lámpatest értéke 25 ezer forint. Az új szortírozó kialakítása, az irodák átépítése mellett mód nyílik megfelelő öltözők, étterem építésére is, ahol 500 ember kényelmesen étkezhet, tisztálkodhat, öltözhöz. A beruházásra összesen 16 millió forintot fordít a Pannónia.

Továbbképzés

A Pannóniában 1957 óta rendszeresen képezik az ipari tanulókat. Két évenként indítanak osztályokat — most 30 fővel szeretnék megindítani az osztályt. Figyelmet érdemel, hogy a tanulók érdekében kényelmesen berendezett, parkettás, tiszta tanműhelyt alakítottak ki, ahol minden feltételt adott a szakma elsajátításához. Az ipari tanulók három évig ismerkednek a szakmával, s az utolsó évük második felében teljesítményük alapján 90 százalékos bérki-fizetést kaphatnak.

Nem mindenáron szeretnénk fiatalokat toborozni — hívja fel a figyelmet az igazgató. Nem, mert meggyőződésünk, hogy ebben a jó lehetőségeket nyújtó, szép szakmában csak a jobb képzettségűek állják meg a helyüket, olyanok, akik képesek olyan szinten művelni ezt a mesterséget, mint elődeik itt a Pannóniában. Mert ipari tanulóinkat jövőre dolgozóinknak tekintjük. Továbbtanulási lehetőséget biztosítunk számukra, kedvük, tehetségük alapján gyárunkban messzire juthatnak. Gyakran járok külföldre, s ide is sok külföldi vendég érkezik. Innen tudom, hogy nemcsak termékeink világhírűek, hanem úgy emlegetik a magyar szücsöket, mint a legjobbakat a világon. És ez végül annak is köszönhető, hogy mindenki előtt szabad az út, szakmunkásokból akár tervezőkké válhatnak. Csak egyetlen példát: a műszaki osztály vezetője, aki azokat az emlegetett híres modelleket tervezte, valaha nálunk szakmunkás volt...

A Pannónia Szörmekészítő és Szörmekonfekció Vállalat olyan fiatalokat vár, akik egy világhírű mesterség művelői szeretnének lenni. Akik úgy érzik, hogy terveik, törekvéseik beleillenek a gyár követelményeibe, ajánlatába, bátran jelentkezzenek.

Sokoldalú szakmai képzés a Szegedi IKV-nál

Évről-évre szebb és nagyobb feladatok állnak az 1969 óta már „huszonéves” Szegedi Ingatlankezelő Vállalat munkásai előtt. Munkahelyük az egész város, feladatuk sok tízezer lakó otthonának karbantartása, javítása, felújítása, építése. E szép cél eléréséhez évről-évre mind nagyobb összeget biztosít az állami költségvetés. Tavaly már 76, idén pedig 81 millió forinttal rendelkezik egyedül lakóház-javításra az IKV.

Sok szakma várja itt a pályaválasztó fiatalokat. Közöttük olyanok is, melyeket alig, vagy nem jól ismer a felnővekvő ifjú nemzedék. Ezekből kívánunk ízelítőt adni, a szakmatanulási lehetőségek és a vállalati segítségnyújtás ismertetésével együtt.

Levél idős mesterektől

Előjárójában idézünk egy levélből, melyet a vállalat igazgatója nemrégiben kapott két, a szakmában félvívászatodtól töltött nyugdíjastól, Komócsin Antaltól és Kovács Mihálytól:

„...Mi nyugdíjas tetőfedők szomorúan látjuk, hogy milyen elhanyagoltak sokhelyütt a tetők városunkban. Talán nem gondoskodnak a gyönyörű szakma utánpótlásáról? Úgy gondoljuk el kellene mondani, nyári szünidőben meg kellene mutatni a szakma szépségeit, örömeit a fiataloknak. Nézzük csak: mi tizenkét, tizenhárom éves korunkban kezdtük tanulni a mesterséget. Világéletünkben jó levegőn, egészséges környezetben voltunk. Munkánk mindig érdekes, változatos volt. Nemcsak cserepezéssel foglalkoztunk, végeztük a legkülönbözőbb palafedéseket, kátrány-kavics tetőzést, alap-, fal- és tetőszigetelést. Gyakran volt szükség egyenesen művészi kivitelezésre, különleges, az épület tervezésétől, alakjától függő sarokképzésekre, körtek építésére. Szerelmesei lettünk a szakmának. Ezért dolgoztunk — s ha eljő a nyár, dolgozunk az idén is — évekkel a nyugdíjazásunk után. Hiányzik a félvívászat alatti vértünkkel vált munka. Volt olyan szaktársunk, aki a földön már botlani járt, de fűgőn mozgott és dolgozott a tetőn még hetvenöt éves korában is. Ha az igazgató elvtárs elbeszélgetne velünk, elmondanánk, hogy ha újra kezdenénk az életünket, ismét tetőfedők lennénk...”

Eddig az idézet és ehhez még csupán annyit: mindkét levélíró jó egészségre örvend, tud dolgozni még hetvenéves koron túl is, s készségesen vállalkozik fiatalok tanítására.

Kiegészíthetjük a szakmáról írt feltevéseket még azzal is, hogy e munkakörben 2200-tól három és félezer forintig is keresnek a tetőfedők természetesen a gyakorlati függően.

Nem egysíkú, hanem rendkívül változatos, mondhatjuk univerzális egy másik szép szakma, a kőműveség is az IKV-nál. Mit mondanak erről maguk a kőművesek? Gurzó Mihály és Csóré István ugyan már művezetők, de sokáig kőműveskedtek a vállalatnál. Mondanivalójuk summája: Itt nemcsak falazást, ajtó-ablak beállítását és vakolást lehet megtanulni. A szakmunkásképzés ideje alatt jól elsajátíthatja a tanuló a legkülönbözőbb falkiváltásokat, földmúserket, mozaiklapozásokat, csempézéseket, burkolásokat és az utólagos felszigetelések művészetét. Megtanulhatja — főképpen a városképi jellegű és műemléképületeken — a díszhomlokzat javítását és készítését, beleköthet még a kőfaragó munkába is. Végeredményben megismerheti a szakma minden csinját-bínját, s bárhol megállhatja a helyét.

A munka szépségei: a házakon

E sokrétű munka szépségét hirdeti sok szegedi, általunk felújított épület, így például az egész Kárász utca, vagy a Somogyi u. 13. sz. alatti úgynevezett Fekete-ház.

A kereseti lehetőség a kezdő kőművestől a gyakorlottig kétféleztől háromezer négyszáz forintig váltokozhat.

Vizsga után már az első hónapban 1800 Ft-ot kerestem — mondta el Kószó József III. ifjú kőműves. Először kismesternél, magánkisiparosnál akartam tanulni odahaza Tápén, de nem bántam meg, hogy az IKV-hoz jöttem. Itt megismerkedtem a legapróbb részletekkel is. Azonkívül az sem megvetendő, hogy bár csupán fél éve dolgozom, máris bármilyen munkát önállóan el merek vállalni.

Tizenkét éve lett bádógos a vállalatnál Szőgi András. Sok szép munka került ki a keze alól, mint például a Kárász utca 16. tornyos oromzata. Szinte áhítattal beszél műveiről:

Egy-egy különlegesebb feladat elvégzése után örömmel gyönyörködöm alkotásomban. Jártamban-keltében büszkén szoktam mutogatni ismerőseimnek, barátimnak: na, látjátok ezt én csináltam. Tavaly például hatórás foglalkoztatásban dolgoztam nyáron velem egy fiú. Itt is maradt a vállalatnál, mert ahogy mondta, nagyon megtetszett neki a munka. Ez nem is csoda, hiszen nemcsak egyszerű bádógcatornázásból áll a szakma. Különleges, művészi és komplikált, fordulatok kivitelezéseket is meg kell oldani, egyszerűval még rosszakarattal sem lehet rámondani, hogy sablonos, unalmas. Dolgozunk díszbádóggal, készítünk díszítőelemeket, épületornozatokat, oromzatokat, újszerű módszereket és anyagokat is alkalmazunk, mint például mostanában már alumíniumlemezeket is.

A bádógosok szintén megtalálják számításukat, átlag 2—3 ezer forint között keresnek havonta, sőt időnként még többet is.

Ácsaink is a legmegbecsültebb munkásokhoz tartoznak. Sokan úgy vélik, csupán állványoznak, tetőszerkezeteket készítenek. Természetesen foglalkoznak ezzel is. De ezen túlmenően sokrétű a munkájuk. Már maga a hagyományos tetőszerkezet-készítés sem egy mechanikus művelet. A legkülönbözőbb szerkezetekkel találkozhatnak, hiszen száz és ezerszámba vannak és lesznek a régi házak, s vannak különleges, új kivitelezések is. Munkájuk szépségét gazdagítja a bérlemények dúcolása, a kerítések, kamrák és egyéb faépítmények készítése, nyílászárók javítása, díszes falpáncsok cseréje, felújítása, vasbetonszerkezetek és csigalépcsők zsáuzása, hogy csak néhányat említsünk a sok közül. Sajátos munkakörük mellett vállalatunknál még arra is lehetőség van, hogy elsajátítsák a parkettázás mesterségét is. Legtöbb ácsunknak tehát már kétfős a szakmája, sőt ért még az asztaloság sok részéhez is. Érhető a jó kereset, idényben még a havi négyezer Ft-ot is eléri.

Univerzális kiképzés

Valamennyi szakma teendőinek végzését könnyíti az anyagmozgatás mind nagyobb gépesítése, s a mind korszerűbb szerszámok alkalmazása is. A munkahelyeket gépkocsijaink látják el anyaggal, s gondoskodnak rakodóink az egyik területről a másikra történő felvonulás biztosításáról.

Négy olyan szakmáról szoltunk, melyekre mindenkor nagy szükség lesz, s melyek állandóan fejlődnek, új feladatok elé kerülnek, változatosak. A Szegedi IKV-nál meg lehet tanulni a műemlékjavítástól, lakóházfelújítástól és karbantartástól kezdve az új épület készítéséig mindent, ami a szakmába vág. Tegyük még hozzá: egyik munka sem idényjellegű, mert a vállalat adottságainál fogva biztosítani tudja a városi bérleményekben és saját műhelyeiben a téli foglalkoztatást is. Mindenkori fennáll tehát a jó kereseti lehetőség. No de hogyan lehet idáig jutni?

Elsődleges, s legcélszerűbb út a hároméves szakmunkásképzés, illetve tanulás. (Tehet ugyan az a dolgozó is szakmunkásvizsgát, aki egy helyen és szakmában öt évet eltölt, mint betanított segédmunkás, ám ez a nehezebb, mert ugyanolyan követelmények mellett kell minden iskolai tantárgyból vizsgázni, mint a tanulónak.)

Három év alatt 17—18 éves korára bérli szakemberré válhat, magasabb fizetési besorolással és fejlődési lehetőségekkel. Ehhez várja szeretettel bármelyik szakmába a fiatalokat a Szegedi IKV.

A vállalatnál jól képzett szakmunkásokat képezik a tanulókat. Ha elegendő létszámban van például kőműves tanuló, akkor külön brigádot alakítunk velük. Ebben megfelelő oktató irányításával, a feladatoktól független beosztásban sajátíthatják el a gyakorlati, szakmai ismereteket. A szakmunkástanulók egységesen kapják meg a havi 250 Ft ösztöndíjat. Ezenfelül a Vállalati Kollektív Szerződés külön is gondoskodott róluk. E szerint a III. iskolai félévtől valamennyien — kivéve azokat, akik netalán megbuktak — részesedést kaphatnak. Így az elégséges rendűek 200 Ft, a közepesek 300 Ft, a jórendűek 400 Ft, a kitűnőek pedig 500 Ft-ot évente. Természetesen érvényesek az egyéb, általános kedvezmények is: munkaruha és külön nadrag 18 hónapra, vattakabát vagy vattamelény másfél-két esztendőre, napi 1 Ft-ért üzemni ebéd a vállalat éttermében, 44 órás munkahét kéthetenként szabad szombattal stb.

Segítség a tanulásban

Mindezen túl a szakmai, gyakorlati képzésen kívül szükség esetén segítünk az iskolai tanulásban is. A Szegedi IKV-nál hagyomány a szakmunkástanulók patronálása. A tanév folyamán ifjú technikusok, műszakiak segítettek a még ifjabb munkatársaikat a felkészülésben matematikából, kémiből, anyagismeretből, szakrajzból, vagy egyéb olyan tárgyból, ami nehezebben ment egyik-másik tanulónknak. Ez gyakorlatilag nem ment a szabad idő rovására. Iskolai napokon — amikor délután volt tanítás — délelőtt készültek a leckék a fenti segítséggel, amikor délelőtt volt az intézeti foglalkozás, délután történt az instruálás. Ugyanígy segítséget adunk a szakmunkásvizsga letételéhez is, természetesen például a vizsgamunka elkészítésében.

Tartalmas, több száz kötetnyi műszaki könyvtár is rendelkezésre áll fiataljainknak, s természetesen felnőtt dolgozóinknak. A szülőkkel időnként megbeszéljük gyermekeik fejlődését, problémáit, s megtörtént, hogy lakásukon kerestük fel őket.

Ehhez hozzátehetjük még, hogy rendszeresen ellenőrizzük a tanulókkal való bázismodort kint a munkahelyeken.

Ezért bízik abban a vállalat, hogy valóban otthonra talál minden fiatal a Szegedi IKV-nál, ha olyan pályát, szakmát választ, melynek tanítása a mi feladatunk is.